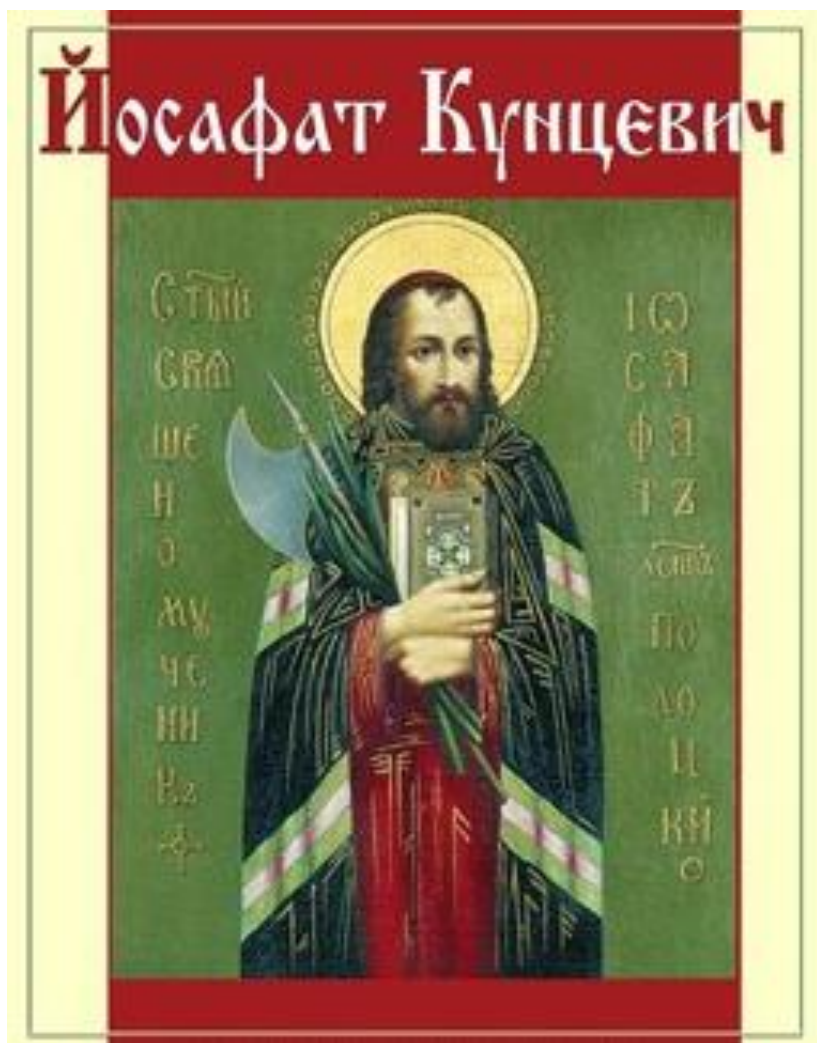

ПРОЄРУЧИЦЯ

Парафіяльний часопис храму Богородиці Пророчиці
Української Греко-Католицької Церкви в Естонії

Л И С П О П Я Д 2018 №10(45)

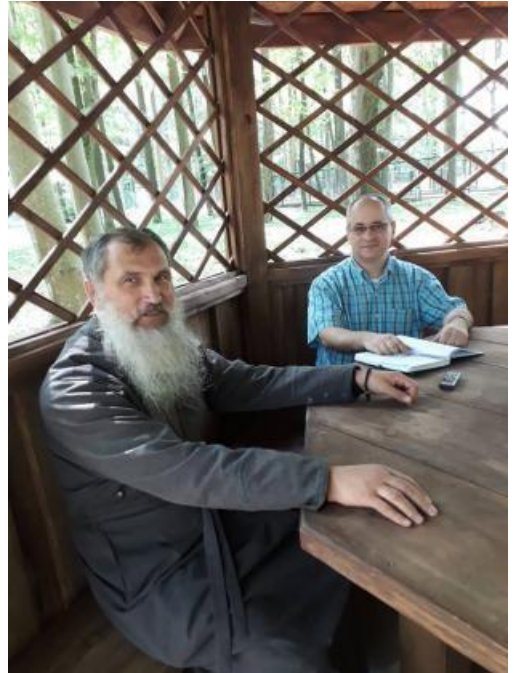

ІНТЕРВ'Ю З ЧИКАЗЬКИМ ВЛАДИКОЮ ПРО Т О М О С

Нещодавно Преосвященний владика Венедикт (Алексійчук), архиєрей єпархії Святого Миколая з осідком у Чикаго, перебував з візитом в Україні.

Владика люб'язно погодився дати інтерв'ю "Католицькому оглядачу" стосовно того, як нам - греко-католикам варто ставитись до подій, пов'язаних з наданням Томосу українському православ'ю.

Ваше Преосвященство, останнім часом в Україні питання надання Константинополем Томосу про автокефалію для українського православ'я викликає чималий ажіотаж як у ЗМІ, так і в головах людей. На фоні цього в середовищі наших греко-католиків спостерігаємо певну розгубленість і певний різнобій позицій – від позиції «Ура! Нарешті українці отримають патріархат», до позиції «для нас, греко-католиків, це чергова небезпека: знову нас будуть заганяти до православної кошари». Якою б мала бути наша позиція, як ми, греко-католики, на Вашу думку, мали би реагувати на всю цю історію з Томосом.

Насправді історія з Томосом до певної міри є викликом для нас, греко-католиків. Бо, з одного боку, як можна не підтримувати змагання до об'єднання українського православ'я і його так би мовити легалізації в середовищі православ'я в цілому, а з іншого боку, а що ми греко-католики маємо до цієї справи?

Якщо подивитися в очі істині, то мусимо сказати, що, ми – греко-католики – уже давно маємо свій Томос, який надав нам повну помісність. Ми є Церквою свого права, тобто маємо свою літургійну традицію, маємо своє канонічне право, яке незабаром мало б набрати форми довершеного Кодексу канонів УГКЦ, свою єрархію. Ми подарували Церкві цілу плеяду святих.

Справді, у нашому випадку Рим з одного боку виконує роль гаранта нашої незалежності від інших, а з іншого роль координатора між нашою Церквою та іншими Помісними Католицькими Церквами. Не побоюся цього слова, але ми вже давно втішаємося станом, який православні називають автокефалією. Тільки наша автокефалія є ширша, вона не є ізоляціоністського характеру, ми як католики проживаємо Єдність Христової Церкви, зберігаючи все своє, а водночас маючи змогу черпати з джерел всієї християнської традиції як Сходу, так і Заходу.

Не хочу, щоб хтось це сприймав як спробу якоїсь полеміки, але одну важливу істину мушу пригадати: **ми, зберігаючи єдність з Наслідником св. Апостола Петра, не тільки виконуємо заповіт Єдності Церкви Христової, Єдності, про яку на Тайній Вечері молився Ісус до Свого Небесно Отця** (див. Ів. 17, 20-21), **як нам про це оповідає Євангеліє від Івана, але цим ми також засвідчуємо й те, що ми з усією серйозністю ставимося до слів Спасителя, який надав св. Петрові владу зв'язувати і розв'язувати та дав ключі від Царства Божого** (див. Мт. 16, 17-19).

Мусимо пам'ятати, що в єврейській традиції передача ключів від чогось одночасно і **означала передачу влади над чимось**. Так само і вираз **«зв'язувати і розв'язувати»** для нас сьогодні звучить загадково. Але в час Ісуса і ще й дотепер в юдеїв цей вислів використовується для означення влади встановлювати і скасовувати релігійні закони. Ісус не просто залишив нам якусь аморфну спільноту людей. Він Сам заклав основи майбутньої Церковної структури і **визначив того, хто матиме у ній авторитет і владу**.

З іншого боку, не потрібно забувати, що навіть з точки зору православ'я ми, **греко-католики, насправді є єдиною канонічною Цервою на теренах колись великої Київської митрополії**. Адже тільки ми є прямими спадкоємцями Церкви Володимирового Хрещення, бо тільки нам, українським греко-католикам, з волі Божественного Провидіння, вдалося зберегти єрархію, яка є прямою спадкоємицею тієї першої християнської єрархії, яка була встановлена на наших землях з моменту Володимирового Хрещення. Не потрібно боятися про це говорити відверто. Замовчування цього факту було б замовчуванням істини. А якщо ми це будемо замовчувати, то цим самим будемо дозволяти вносити сум'яття в середовище наших вірних і створювати дещо спотворену картину в очах усього українського загалу.

А тепер погляньте ж на православ'я в Україні. Православна єрархія в Україні встановлена щойно у 1620 році Єрусалимським патріархом Теофаном III. Тобто, їхня єрархія походить не від єрархії, яка була в часі Хрещення, а з трохи іншого джерела. А це було таке собі не зовсім канонічне дублювання єрархії. Чи погляньмо на Москву. Майже сто років світове православ'я вважало московську церкву неканонічною. Ми ж, греко-католики, завжди мали єрархію, яка визнавалася канонічною від моменту хрещення Русі. І ми **мусимо відверто говорити по це, свідчити про те, що ні Київський патріархат, ні Московський патріархат, ні УАПЦ не мають неперервної тяглості з єрархією, яку ми отримали в часі хрещення.** Це маємо тільки ми – греко-католики. Потрібно перестати боятися говорити про це відверто.

Думаю, що варто перестати сприймати можливий Томос як щось надзвичайне. Адже православ'я в Україні тільки намагається встановлювати в середині самого себе єдність, а **ми вже є на кілька кроків попереду – ми відновили єдність Христової Церкви.** Ми не можемо розцінювати потуги щодо відновлення єдності в середині православ'я як щось погане, навпаки це є дуже добре. Проте навіть ці потуги викликають дуже велику кількість питань і велику кількість проблем в середині самого православ'я. Але навіть якщо православ'ю вдасться встановити внутрішню єдність, принаймні в Україні, то це є далеко не вистачальне. Адже після цього би мали йти **змагання за єдність цілої Церкви.** Але, на жаль, про це чомусь ніхто не говорить. Ми ж, греко-католики, уже пройшли той шлях, який перед православними щойно попереду.

Томос, фактично, нічого не змінює суттєво у стані, який маємо зараз. Насправді це продовження того ж таки 1054 року, року коли було розірвано Єдність Церкви Христової. Зупинятись на Томосі, який визнає існування незалежної української православної церкви, було би не зовсім правильно. І ми всі – греко-католики, римо-католики, православні – мали б усвідомити собі одну просту істину: **Бог нам не залишив Церкву розділеною, розділили Її люди.** І перше тисячоліття існування Церкви показує, що Єдність можлива. Більше того, навіть зараз наша Греко-Католицька Церква показує, що попри все ця єдність і надалі можлива.

З іншого боку є усвідомлення того, що буде спроба зібрати всіх під одним дахом із вивіскою “Єдина українська помісна православна церква”. Греко-католики в Україні – це далеко не маленька якась частина народу Божого. І вони, виглядає, підходять під таку вивіску, бо вони українці і вони у

своїй більшості національно свідомі. Правда, невідомо як їх туди запхати і чи варто їх туди пхати. І якби були такі спроби, то це би було прямою зрадою нашої історії, зрадою усієї тисячі років нашого християнства. Адже це не наша модель, це не наша ідентичність. І таке, на моє глибоке переконання, не може бути благословенним Богом.

Щобільше, скажу це доволі відверто. Таке було би зрадою Христа, який залишив нам Церкву Єдиною. Чи туди хтось із наших піде – можливо, люди ж різні. Хоч я глибоко переконаний, українські греко-католики глибинно свідомі своєї ідентичності. Можливо не все і не всі можуть її виразно артикулювати, можливо не всі і не завжди вміють її до кінця усвідомити, але вони нюхом чують, щось це не те. Тому побоювання, що, мовляв, греко-католики підуть в Томосну церкву значно перебільшені. Не варто думати, що не буде тиску на греко-католиків. Думаю буде.

Можливо це звучить трохи банально, але саме це є істиною, що ми, греко-католики, насамперед покликані бути тими, ким ми вже є: **взірцем християнської єдності**. Хоч треба зауважити, що це стосується не тільки греко-католиків, а й кожної окремо взятої християнської душі: Бог хоче, щоб кожен з нас був собою, тим, ким Він його створив.

*Преосвященніший Владико,
наскільки я зрозумів, Ви вважаєте, що
Томос про автокефалію українського
православ'я насправді нічого не змінює
в трагічній ситуації розколеності
християнського світу, яка виникли у
1054 році?*

Саме так. Адже ми, католики, визнаємо Таїнства Православної церкви, визнаємо дійсність її єрархії. Тобто, Це – церква, чи радше частина Церкви Христової, яка не є у повній Єдності.

Протиріччя між великими центрами християнства – Римом і Царгородом, – які виникли через людські імперські амбіції, призвели в XI столітті до трагедії, що потрясла увесь християнський світ: **відбувся розкол Церкви**. Можна безконечно довго сперечатися про цей розкол: хто його ініціював, хто винен, коли саме він відбувся насправді, – але він стався, і його трагічні наслідки дотепер відчувають усі християни.

Відійшли в небуття імперські амбіції, коли християнство використовували у меркантильних земних інтересах, провокуючи роздори і підживлюючи їх; сформувалися нові держави, культури, нові осередки християнського життя, – але розкол між Римом і Царгородом, між католицизмом і православ'ям так і залишився трагічною реальністю християнства у XXI сторіччі.

Особливо болючих ран завдав цей розкол нашому народові й нашій Церкві, розділивши в результаті саме народне тіло на різні частини. Подолання його мало б стати для нас одним із головних імперативів. Для нас, українських греко-католиків, цей імператив звучить особливо гостро. Адже як християни візантійської літургійної родини, ми є частиною християнського Сходу, а перебуваючи в єдності з Римським Апостольським Престолом і зберігаючи вірність наступникам св. апостола Петра, єпископам Риму, ми є частиною християнського Заходу. Ми належимо одночасно і християнському Сходові, і християнському Заходові. Ба більше, ми є і християнським Сходом, і водночас християнським Заходом. Тому розкол єдиної до цього Церкви Христової на Православну і Католицьку Церкви проходить через саме наше єство.

Коли візантійський Царгород і латинський Рим затіяли черговий раз сварку, яка породила розкол Церкви, нас – практично одного з наймолодших на той час християнських народів – ніхто не питав про нашу позицію. Кожна зі сторін лише намагалася заручитися підтримкою Києва у глобальному на той час протистоянні – давньої Візантійської імперії та молодій, щораз сильнішій Священній Римській імперії германців. І Візантія, і франки інструменталізували християнство у своїх корисливих політичних цілях. У запалі політично-ідеологічного протистояння двох наддержав тодішньої Європи християнство було важливим стратегічним складником державної ідеології як Царгороду, так і Аахену.

Усе це вже належить історії. Та попри це наше сьогодення усе ще отруєне ядучими випарами християнського розбрату тисячолітньої давнини. За тисячу років, що минули з того часу, Римо-Католицька Церква навчилася обходитися без Православної, а Православна церква – без Римо-Католицької: кожна з них живе своїм життям, не дуже потребуючи іншої. Але ми, греко-католики, завжди потребували й далі потребуємо як християнського Заходу, так і християнського Сходу, бо завжди відчували, ким ми є: і східними християнами, і католиками одночасно.

Цей розкол проходить через наше серце. Тому в історії нашої Церкви спостерігаємо постійне змагання до єдності між розсвареними Церквами.

Коли 988 року християнство вкоренилося на наших теренах, Церква ще була єдиною. Київський володар Володимир Великий, хреститель Руси, активно обмінювався посольствами як з папським Римом, так і з візантійським Константинополем. Руська держава активно жила ідеєю єдності християнської ойкумени, до якої сама щойно увійшла як повноправний член.

Розкол 1054 року відбувся за нашою спиною, поза нашою волею і нашими бажаннями. Можна сказати більше: наша Церква довгий час його не приймала, старалася його не помічати. Володарі Русі – син Ярослава Мудрого Ізяслав-Дмитро I та його син Ярополк-Петро – уже після розколу отримали королівський титул з рук Папи Григорія VII. А короля Ярополка усі Церкви київської традиції почитають як блаженного. Навіть Російська Православна Церква шанує цього католицького короля, який після трагічного 1054 року перебував у єдності з Римським Апостольським Престолом.

Королі Галицько-Волинські, наслідники київських королів, також діяльно прагнули до єдності християнської ойкумени, усвідомлюючи належність нашого народу до єдиної християнської сім'ї європейських народів. До цього прагнула і наша Церква. Саме тому вона була присутньою на IV Ліонському соборі, попереджаючи устами митрополита Петра про монгольську загрозу християнському світові.

Наш митрополит Йосип 1500 року звертається до Папи Александра VI з листом про єдність. Не зважаючи на те, що приватним життям цього Папи обурювалась уся Європа (зокрема, висміювали і Лютер, і згодом Ніцше), митрополит із повною довірою до Христових слів бачить у ньому того, хто звершує Петрове служіння для єдності Церкви Христової. **Згодом, 1596 року, попри перешкоди з боку наших сусідів із заходу, сходу та півдня, змагання нашої Церкви до єдності втілились у Берестейську унію.** Але навіть це не змогло подолати розкол християнської ментальності, який уже стався на той час.

Частина нашого народу, втягнена в орбіту політичних інтересів наших безпосередніх і не зовсім безпосередніх сусідів, перетворила це змагання до єдності на змагання політичне. І все ж, попри болючі рани, завдані однією і другою стороною, в нашій Церкві не зникало бажання шукати шляхів до

єдності Церкви. Уже прямий винуватець кривавої розправи православного натовпу над св. Йосафатом Кунцевичем Мелетій Смотрицький, автор антикатолицького «Треносу», після своєї доленосної подорожі колишнім християнським, а на той час уже мусульманським, Сходом виступає з проектом примирення Русі в єдиній святій соборній (католицькій) Церкві. Цей автор першої нашої граматики добре відчув реальні потреби нашого національного й церковного буття, тому приєднався до унійної частини Київської Церкви. Великі митрополити Вельямин Рутський та Петро Могила дуже серйозно провадили діалог, шукаючи шляхів до цієї єдності. І тільки козацька стихія, підбурена політичними ворогами нашого народу, завадила братам-християнам, з'єдиненим і нез'єдиненим з Римським Престолом, знайти порозуміння у лоні єдиної Київської Церкви.

Зусилля нашої Церкви, спрямовані на пошуки єдності, оплачені великою кількістю мучеників, серед яких – шанований усім католицьким світом св. Йосафат, Пратулинські мученики і сотні безіменних свідків єдності й одності Католицької Христової Церкви. А вже майже в наших часах постає постать мойсеївського масштабу – митрополит Андрей Шептицький, який усе своє життя присвятив здійсненню Христового заповіту “щоб усі були одно” (див. Йо. 17: 20–21). Великий Митрополит як міг намагався налагодити добрі стосунки з православними архиєреями та вірними, щоб через діалог із ними шукати шляхів поєднання.

Щобільше, новомученики УГКЦ – це християнські герої, які віддали своє життя насамперед за єдність Церкви. Пошук християнської єдності та свідчення цієї єдності світові, згіршеному розколом християнства, – це одна з характерних сутностей нашої Церкви.

Власне кажучи, історія УГКЦ – це історія свідчення її вірності Христовому заповітові «щоб усі були одно». Ця історія чітко показує суть її ідентичності – це Східна Католицька Церква, тобто Церква, яка, зберігаючи свій східний обряд, перебуває у повній єдності зі вселенським католицтвом. Саме в цьому – у свідченні того, що можна бути східного обряду і перебувати в єдності з Римським Престолом, не втрачаючи ані одного, ані другого аспекту власного буття, – і полягає іконічність нашої Церкви, іконічність не тільки для нас самих, а й для всього християнського світу. Але в першу чергу для України.

Святий Йосафат Кунцевич

Про святого Йосафата Кунцевича згадує кожен, хто згадує про унію. Католики східного і західного обрядів поклоняються йому як святому, православні вважають його відступником і гонителем віри – але спільним в позиціях як одних, так і інших, є одне: Йосафат Кунцевич є втіленням унії.

Святий Йосафат (в миру Іван) народився в м. Володимирі-Волинському десь приблизно в 1580 р. Ще в дитячому віці, не маючи змоги вивчати Закон Божий та Святе Письмо, Іван щоденно приймає участь у Богослужіннях, які й сформували його духовне життя. Підлітком і в юнацькому віці Іван працює у магазині

віленського купця Поповича, прислуговує під час Богослужінь та співає у церковному хорі. Свідки беатифікації одностайно стверджували, що він не пропустив жодного Богослужіння. Тоді ж майбутній святий захопився духовною літературою, і хоча він читав тільки двома мовами (крім руської, він володів ще польською), коло його зацікавлень широкі: Четв'ї-Мінеї, інші Життя Святих, твори святого Йоана Златоуста, Василя Великого, Григорія Ниського, Йоана Дамаскина та інших Отців Церкви. В 1604 р. Іван приймає постриг в монахи у василіанському монастирі Пресвятої Трійці у Вільно і приймає ім'я Йосафат. Його ревність та таланти не залишаються непоміченими: у 1614 р. він стає архімандритом, а в 1617 р. – єпископом-помічником полоцьким. Невдовзі він став полоцьким архієпископом, під владою якого були майже всі білоруські землі. Його єпископське служіння відзначається великою любов'ю до Богослужіння і за його прикладом пастирі стали особливо дбати про дисципліну та красу обрядів.

Що ж вплинуло на рішення владики Йосафата прийняти унію? При розгляді цього питання слід пам'ятати, що Київська Церква не сприйняла трагічного розламу Вселенської Церкви. Єпископи Київської Церкви ніколи не приймали жодної постанови про розрив із Римом, а в релігійні слов'янські книги того часу були проникнуті ідеєю єдності Церкви. Наприклад, Слово митрополита київського Іларіона "Про Закон та Благодать", в якому розповідається про хрещення Русі святим рівноапостольним князем Володимиром, особливо наголошує на єдності християнського Сходу та Заходу; похвальне Слово Григорія (Цамблака, київського митрополита в 1414–1418 рр.) отцям собору у Флоренції та Констанці доводить, що ідея єдності Церкви ще задовго до Берестейської унії була не чужою для Київської митрополії.

Свідки беатифікаційного процесу стверджували, що під час проповідування та захисту унії святий склав невелику брошуру, в якій були зібрані тексти із традиційних руських книг та літописів, які доводили про споконвічну єдність Русі із Вселенською Церквою, і роздавав ці книги людям. Оскільки більшість віруючих просто не зрозуміла б полемічно-наукових трактатів, святий прикладами і подіями з власної історії народу, яка була знана загалові, переконував людей у необхідності та правильності унії. Противники навіть називали його “душохватом”, тому що він мав винятковий дар об'єднувати навколо себе людей, переконувати їх в тому, що дорога, якою він веде свою паству, вірна. Однак, мабуть, вирішальним фактором у приєднанні до унії мас православних було не ораторське мистецтво та вміння переконувати, а приклад особистого життя Святого, яке було взірцем аскетизму та східного благочестя.

За прикладом багатьох схимників та подвижників владика Йосафат носив також власняницю та вериги. Саме тому його вбивці, знайшовши на тілі архієпископа власняницю, спочатку подумали, що вбили не Йосафата. Аскетизм також проявлявся у строгому пості – тільки на одній воді – то у нічних молитвах. Він був щедрим до убогих і роздавав усе, що мав; часом траплялося, що він брав в борг продукти для потреб свого дому. Його багате духовне життя притягувало людей: незабаром у віленському, майже пустому, монастирі було вже 60 монахів.

У часи загострення релігійних конфліктів постать святого Йосафата стала надто небезпечною для його опонентів. Його вбила 12 листопада 1623 р. розлючена юрба фанатиків, а тіло було викинуто в Двіну. Проте навіть після мученицької смерті владика продовжував вести за собою нову паству. Православні парафії й надалі приєднувалися до унії, а головний натхненник виступів проти архієпископа Йосафата – православний владика Мелетій Смотрицький – після цієї трагедії став продовжувачем діла святого мученика в творенні єдності між християнами.

Йосафат Кунцевич був беатифікований Папою Урбаном VIII через двадцять років після смерті – в 1643 р. У 1867 р. в Римі папа Пій IX проголосив про канонізацію Йосафата Кунцевича (1580–1623), небесного покровителя України - Русі.

Сьогодні тлінні останки святого Йосафата спочивають у головному храмі Католицької Церкви – в базиліці св. Петра в Римі, неподалік гробу самого Князя Апостолів святого Петра.

<http://catholic.volyn.ua/index.php/ua/sviati-volyni/80-sviatyi-yosafat-kuntsevych>

ОГОЛОШЕННЯ

Зустріч української молоді Естонії в Кодасема

2 - 4 листопада 2018р.Б. відбудеться третя духовно-фізкультурно-патріотична зустріч української молоді Естонії в Кодасема (щорічне місце проведення таборів та різних зустрічей, розташоване за 98 км від Таллінна). У програмі заплановано: молитва, спорт, ватра - українська пісня, кулінарні змагання, спілкування та багато іншого.

Привітання з днем народження

Щиро вітаємо наших прихожан, які святкують свій день народження у листопаді: Кадай Марія (03.11), Рямсон Олеся (06.11) Дмитро Ткачівський (08.11), Адам Надія (08.11), Олег Гушулей (16.11), Ханс Браун (13.11), Олександр Сіньков (19.11), Ліліана Самуляк (23.11), Анна-Катерина Самуляк (26.11), Ярослав Вельган (28.11), Рибалко Галина (29.11), Худик Павло (29.11).

Многих та Богом благословених літ!

Видавець: Храм Богородиці Троєруччя, УТКД. Відповідальний: о. Олег Поп'юк. Часопис видається на правах внутрішнього розповсюдження. Редакція не несе відповідальності за точність фактів, власних імен, цифр та інших даних.

Адреса: Laboratooriumi 22, Tallinn 10133 Тел: +372 583 52 562;

e-mail: ugcc@ugcc.ee; www.ugcc.ee

Л И С Т О П А Д 2018						
ПОНЕДІЛОК	ВІВТОРОК	СЕРЕДА	ЧЕТВЕР	П'ЯТНИЦЯ	СУБОТА	НЕДІЛЯ
			1 Св. Літургія 09:00	2 Св. Літургія 09:00 <i>Зустріч молоді в Кодасема</i>	3 <i>Зустріч молоді в Кодасема</i>	4 Неділя 24-та <i>по Зісл. Св. Духа. Глас 7</i> Свята Літургія 10:00 – Таллін
5 Св. Літургія 09:00	6	7 Св. Літургія 18:00 <i>Бл. Прп. Йосафати Горданивської</i>	8 + 10:00 Св. Літургія <i>Собор святого архистратига Михайла й інших безплотних сил</i>	9 Св. Літургія 09:00	10	11 Неділя 25-ша <i>по Зісл. Св. Духа. Глас 8</i> Свята Літургія 10:00 – Таллін 16:00 – Тарту
12 Св. Літургія 09:00 <i>Св. Йосафата архл. Полоцького</i>	13 Св. Літургія 09:00 <i>Св. Йоана Золотоустого</i>	14 Св. Літургія 18:00	15 Св. Літургія 09:00 <i>Початок Різдв'яного посту</i>	16 Св. Літургія 09:00	17	18 Неділя 26-та <i>по Зісл. Св. Духа. Глас 1</i> Свята Літургія 10:00 – Таллін
19 Св. Літургія 09:00	20 Св. Літургія 09:00	21 + <i>ВВЕДЕННЯ У ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ</i> Св. Літургія 18:00	22 Св. Літургія 09:00	23 Св. Літургія 09:00	24 13:00 -Тарту <i>катехизація в недільній школі</i> 14:00 - Тарту Свята Літургія	25 Неділя 27-ма <i>по Зісл. Св. Духа. Глас 2</i> Свята Літургія 10:00 – Таллін 16:00 – Хельсінкі
26 Св. Літургія 09:00	27 Св. Літургія 09:00	28 Св. Літургія 18:00	29 Св. Літургія 09:00	30 Св. Літургія 09:00 <i>Св. ап. Андрія Первозванного</i>		

